

2e la loi modifiée du 31 janvier 1948 relative à la réglementation de la navigation aérienne

Rapport de la Commission de la Mobilité et des Travaux publics : Mme Chantal Gary

Discussion générale : M. Serge Wilmes | M. Max Hahn | M. Carlo Weber | M. Fernand Kartheiser | Mme Myriam Cecchetti | M. Marc Goergen

Prise de position du Gouvernement : M. François Bausch, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics | M. Fernand Kartheiser (parole après ministre) (interventions de M. le Ministre François Bausch) | M. le Ministre François Bausch

Vote sur l'ensemble du projet de loi 7680 et dispense du second vote constitutionnel

p. 36

5. 8057 – Projet de loi portant modification de la loi modifiée du 23 juillet 1952 concernant l'organisation militaire

Rapport de la Commission de la Sécurité intérieure et de la Défense : Mme Stéphanie Empain

Discussion générale : M. Jean-Marie Halsdorf | M. Gusty Graas | Mme Lydia Mutsch | M. Fernand Kartheiser (interventions de M. Marc Goergen, M. Dan Kersch, M. Claude Lamberty, M. Gilles Baum et M. François Bausch, Ministre de la Défense) | M. Gusty Graas (parole pour fait personnel) | M. Fernand Kartheiser (parole pour fait personnel) (interventions de M. Gusty Graas et Mme Nancy Arendt épouse Kemp) | M. Gusty Graas | M. Fernand Kartheiser | M. Marc Goergen

Prise de position du Gouvernement : M. François Bausch, Ministre de la Défense (interventions de M. Gilles Baum et M. Fernand Kartheiser) | M. Fernand Kartheiser (parole après ministre) (interventions de M. le Ministre François Bausch)

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8057 et dispense du second vote constitutionnel

p. 38

6. 8055 – Projet de loi portant :**1er modification de :**

- a) la loi modifiée du 5 avril 1993 relative au secteur financier ;
- b) la loi modifiée du 5 août 2005 sur les contrats de garantie financière ;
- c) la loi modifiée du 30 mai 2018 relative aux marchés d'instruments financiers ;

2e mise en œuvre du règlement (UE) 2022/858 du Parlement européen et du Conseil du 30 mai 2022 sur un régime pilote pour les**infrastructures de marché reposant sur la technologie des registres distribués, et modifiant les règlements (UE) n° 600/2014 et (UE) n° 909/2014 et la directive 2014/65/UE**

Rapport de la Commission des Finances et du Budget : M. André Bauler

Discussion générale : M. Laurent Mosar | M. André Bauler | M. Dan Biancalana | Mme Josée Lorsché | M. Fernand Kartheiser | M. Sven Clement (intervention de M. André Bauler)

Prise de position du Gouvernement : Mme Yuriko Backes, Ministre des Finances

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8055 et dispense du second vote constitutionnel

p. 45

7. Question élargie n° 184 de Mme Martine Hansen au sujet du robot conversationnel ChatGPT

Mme Martine Hansen | M. Claude Meisch, Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse

p. 46

8. Heure d'actualité du groupe politique CSV au sujet des structures d'accueil et du bien-être des enfants accueillis

Exposé : Mme Martine Hansen

Débat : M. Claude Lamberty | Mme Simone Asselborn-Bintz | Mme Djuna Bernard | M. Fred Keup | Mme Myriam Cecchetti | M. Sven Clement (interventions de M. Claude Meisch, Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse, et M. Gilles Baum)

Prise de position du Gouvernement : M. Claude Meisch, Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse | Mme Martine Hansen (parole après ministre) | M. le Ministre Claude Meisch | M. Fred Keup (parole après ministre) | M. le Ministre Claude Meisch

p. 48

9. Heure d'actualité du groupe politique LSAP au sujet de l'avenir du recrutement des détenteurs d'un bachelors en relation avec un des objectifs de l'enseignement fondamental (Quereinsteiger)

Exposé : Mme Francine Closener

Débat : Mme Martine Hansen | M. Claude Lamberty | Mme Josée Lorsché | M. Fred Keup | Mme Myriam Cecchetti | M. Sven Clement

Prise de position du Gouvernement : M. Claude Meisch, Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse

p. 54

Au banc du Gouvernement se trouvent : M. François Bausch, Vice-Premier Ministre ; M. Claude Meisch, M. Georges Engel et Mme Yuriko Backes, Ministres.

(La séance publique est ouverte à 14.00 heures.)

1. Ouverture de la séance publique

M. Fernand Etgen, Président | Ech maachen d'Sitzung op.

Huet d'Regierung eng Kommunikatioun ze maachen?

(Négation)

2. 7864 – Projet de loi portant modification du Code du travail en vue d'introduire un dispositif relatif à la protection contre le harcèlement moral à l'occasion des relations de travail

Mir fänken d'Setzung vun de Mëtten u mam Projet de loi 7864, enger Ofännerung vum Aarbechtsgesetz, déi d'Aféierung vun der Protektioun géint Mobbing soll erméiglechen. D'Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht. An et hu sech schonn ageschriwwen: den Här Marc Spautz, d'Madamm Carole Hartmann, d'Madamm Djuna Bernard, den Här Jeff Engelen, d'Madamm Myriam Cecchetti an den Här Sven Clement. An d'Wuert huet elo de Rapporteur vun dësem Projet de loi, den honorabelen Här Dan Kersch. Här Kersch, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission du Travail, de l'Emploi et de la Sécurité sociale

M. Dan Kersch (LSAP), rapporteur | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, am Géigesaz zu deene meeschte Länner an der Europäescher Union gëtt et zu Lëtzebuerg e Vide juridique, wat de gesetzlechen Encadrement vum Harcèlement moral ugeet. Déi eenzeg Reegelung, déi mer actuelement hunn iwwert de Mobbing, ass d'Konventioun vum 25. Juni – lauschtert gutt no! – 2009 tëschent de Sozialpartner UEL, OGB-L an LCGB.

(Interruption)

Dobäi ass Lëtzebuerg, dem Avis vun der Chambre des Salariés no, dat Land an Europa, dat deen zweethöchste Mobbingtaux huet. E seriöse Problem also.

Mir stëmmen haut iwwer e Gesetz of, dat d'Schafung vun engem gesetzlechen Dispositif an der Lutte géint de Mobbing virgesäit, wéi et schonn zanter Jore vu villen Aarbechtsrechtler, ënner anerem och vun der Mobbing ASBL, gefrot ginn ass a wéi et och am Koalitionsaccord a Regierungsprogramm festgehal g war.

Dësen Dispositif orientéiert sech zum Deel un deem aktuelle gesetzleche Kader iwwert den Harcèlement sexuel. Allerdéngs, an dat ass wichteg, gëtt et ee groussen Ënnerschied: Weeder d'Regierung nach d'Chamberskommissioun sinn hei op de Wee gaange

vun engem Renversement vun der Charge de la preuve, wou also deen, deen en Harcèlement virgeworf kritt, seng Onschold misst beweisen.

De Gesetzesprojet definéiert, wat ënner Harcèlement moral ze verstoen ass, an hält fest, wéi an engem Fall vu Mobbing virzegoen ass. Fir de Mobbingbegrëff ze bestëmmen, gëtt déi an der Fonction publique schonns besteeënd Formule applizéiert an déi Definition vum Harcèlement moral iwwerholl. Dës Definition deckt an der Tat eng Rei vu verschiddene Forme vu Mobbing op der Aarbecht of.

De Gesetzesprojet prezisiéiert dann och d'Obligatiounen, déi vun de Salariéen a vun de Patronen mussen respektéiert ginn. D'Salariéen an d'Patronen mussen ausdrécklech vum Mobbing ofgesinn! Soubal e Patron vun engem Mobbingfall gewuer gëtt, muss hien direkt derfir suergen, dass dat ënnerbonne gëtt. Dat gëllt net nëmme fir de Fall, wou de Mobbing vun anere Salariéen ausgeet, mee och, wa Clienten oder Fournisseurs d'Salariéë géifen harceléieren.

Des Weidere sinn d'Patronen obligéiert, preventiv Moosname festzeleeën. Och d'Personaldelegatioun wäert eng wichteg Roll an der Preventioun an an der Lutte géint de Mobbing kréien.

Am Fall, wou de Mobbing net ophält, kann de Salarié respektiv d'Personaldelegatioun mam Averstännis vum Salarié d'ITM saiséieren. A wa sech dann net un d'Bestëmmung vum der ITM gehale gëtt, wäert

d'ITM dann à même kënne sinn, fir Strofe géint de Patron auszuschwätzen.

An dësem Zesummenhang ass et wichteg, gemobbte Salarieën an Zeie vu Mobbing géint eventuell méiglech Vergeltung ze schützen. De Gesetzesprojet gesäit dowéinst vir, dass e Salaré, dee gäre weider a sengem Betrib schafft, e Kënnegungsschutz kritt. Wann de Salaré par contre gären de Betrib verléisst, well en d'Situatioun net méi aushält, da kann hien dat maachen a ka vum Patron eng Entschiedegung froen an och – an dat ass wichteg – gegebenefalls direkt Chômageentschiedegungen ufroen.

De Projet de loi ass den 23. Juli 2021 vum deemolegen Aarbechtsminister deponéiert ginn. Duerno hunn eng Rei vu Beruffschamberen hiren Avis ofginn.

Den éischten Avis ass den 9. September 2021 vum Centre pour l'égalité de traitement komm. D'Auteuren hunn eng Rei vu Kritikke gemaach, mee awer och hiren Accord zum Gesetzesprojet ginn. En zweeten Avis ass vun der Chambre des Fonctionnaires et Employés publics komm, de 7. Oktober 2021. Och dës Chamber huet hiren Accord zum Gesetzesprojet ginn.

Den 19. Oktober 2021 huet dunn d'Chambre des Salarieën hiren Avis publizéiert. Si schwätzt hiren Desaccord zum initiale Gesetzesprojet aus. D'Beruffschamber begréisst zwar engersäits, dass den Harcèlement moral soll seng Plaz am Code du travail fannen an dass duerch dëse Gesetzesprojet verschidde Schwaachstelle vum interprofessionellen Accord vum 25. Juni 2009 solle behuewe ginn, beispillsweis wat d'Roll vun der ITM ugeet an datt den Accord keng Sanktioune virgesinn hat am Fall, wou e Patron sech net géif un d'Reegelen halen.

Eng weider Schwaachstell, déi duerch de Gesetzesprojet soll behuewe ginn, concernéiert d'Recoursméiglechkeete vum Salaré. D'Konventioun vum 25. Juni 2009 huet beispillsweis net virgesinn, datt e juristesche Recours kann ageleet ginn, wann e Patron Abus bedreift bei der Opléisung vun engem Aarbechtskontrakt an engem Diskussioun iwwert den Harcèlement.

Et gëtt awer och eng Rei Kritikpunkte vun dëser Beruffschamber. D'CSL kritiséiert ënner anerem d'Feele vum Renversement vun der Beweisaascht zugonschte vum Affer. Si fuerdert och, der Personaldelegatioun nach méi eng wichteg Roll ze ginn, wéi et actuellment virgesinn ass. Ausserdeem ass si der Usicht, dass de Gesetzesprojet ze niddreg Strofe virgesäit, besonnesch fir déi grouss Patronen.

De 4. Februar 2022 hunn d'Chambre de Commerce an d'Chambre des Métiers zesummen en Avis erausbruecht. Déi zwou Beruffschambere fuerderen, de Gesetzesprojet zrëckzezéien, a kritiséieren, dass de Gesetzesprojet net mat de Sozialpartner ofgeschwat gi wier. Si argumentéiere weider, datt den Accord interprofessionnel vum 25. Juni 2009 de Mobbing scho reegele géif a vu kengem vun de Sozialpartner bis elo opgekënnegt gouf.

Déi zwou Beruffschamberen erkenne keng juristesche Begrënnung, wisou sech de Gesetzesprojet op verschidde Plaze vum Accord interprofessionnel vum 2009 géif ënnerscheeden. Si fäerten och, datt et kéint zu enger Insécurité juridique kommen, wa bis deen heite Gesetzesprojet an den Accord interprofessionnel zesumme koexistéiere géifen.

De Staatsrot huet dunn den 10. Mee 2022 säin Avis ginn. A sengem Avis huet de Staatsrot eng Rei vun Opposition-formellë formuléiert.

D'Kommissioun huet den 10. Oktober 2022 de Gesetzesprojet presentéiert kritt. An där Sëtzung goufen och d'Avis vum de Chambres professionnelles a vum Staatsrot examinéiert. An där Sëtzung gouf ech och

als Rapporteur vum Gesetzesprojet designéiert an et gouf en neien Intitulé vum Gesetzesprojet ugeholl.

Opgrond vum Avis vum Staatsrot goufen den 8. Dezember 2022 eng Rei vu parlamentareschen Amendementer an der Kommissioun ugeholl. Sou gouf beispillsweis déi ursprüngelech am Gesetzesprojet genannt Definitioun vum Harcèlement moral duerch déi, déi schonn haut an der Fonction publique besteet, ersat.

Hei ass d'Kommissioun dem Uleies vum Staatsrot zwar nokomm fir ze verhënnern, dass am Privatsecteur eng aner Definitioun géif applizéiert gi wéi an der Fonction publique. Allerdéngs muss ee soen, dass dat ouni grouss Begeeschterung – fir et emol diplomatesch auszedecken – geschitt ass an een allgemeng dervun ausgegangen ass, dass déi ursprüngelech Definitioun méi komplett gewiescht war.

D'Kommissioun – an ech mengen, ech kann dat hei esou soen – bleift der Meinung, dass et net vu Muttwëll wier, déi elo zrëckbehalen Definitioun an enger spéiderer Versioun ze iwwerschaffen an eng méi genau Definitioun fir de Privatsecteur an d'Fonction publique auszuschaffen.

An deem Sënn, Här President, erlaben ech mer och, eng Motioun ze presentéieren, oder Iech se ze iwwerginn.

Motion 1

La Chambre des Députés,

– considérant que le harcèlement moral est un problème de société qui a des conséquences graves sur la santé mentale et physique des personnes victimes de harcèlement et leur entourage ;

– considérant l'accord-cadre autonome portant sur le harcèlement et la violence au travail, signé en 2007 par les partenaires sociaux bénéficiant de la représentativité interprofessionnelle au niveau européen ;

– considérant l'accord interprofessionnel portant sur le harcèlement et la violence au travail conclu en 2009 entre les partenaires sociaux luxembourgeois ;

– considérant que l'accord de coalition de 2018-2023 prévoit l'adoption d'une loi portant sur le harcèlement moral à l'occasion des relations de travail,

invite le Gouvernement

– à mener une évaluation de la loi portant sur le harcèlement moral à l'occasion des relations de travail deux ans après son entrée en vigueur afin de déterminer son efficacité et identifier les lacunes éventuelles qui doivent être comblées.

(s.) Dan Kersch, Carole Hartmann, Charles Margue.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Kersch.

M. Dan Kersch (LSAP), rapporteur | An där gëtt genau gefrot, fir zwee Joer no der Entrée en vigueur vum dësem Gesetz – wann d'Chamber dann haut hiren Assentiment gëtt – dann eng Kéier ze kucken, wou mer ukomm sinn an ob een eventuell misst nobesseren.

M. Yves Cruchten (LSAP) | Très bien!

M. Dan Kersch (LSAP), rapporteur | Den amendéierten Text gesäit ënner anerem och vir, dass och de presuméierte Mobbingauteur ka vun der ITM gehéiert ginn. Dat ass wierklech eng absolutt sënnavoll Korrektur, déi opgrond vum Avis vum Staatsrot agefloss ass, virun allem wann ee weess, dass fir de presuméierten Auteur jo och Strofen ustinn.

A sengem Avis complémentaire vum 7. Februar 2023 huet de Staatsrot seng Opposition-formellen opgehuewen a gëtt säin Accord zum amendéierte Gesetzesprojet.

Zwee Deeg méi spéit, den 9. Februar 2023, huet och d'Chambre des Salarieën en Avis complémentaire erausginn. D'Beruffskummer gëtt hiren Accord net zu alle parlamentareschen Amendementer. Si begréisst awer den Amendement, dee virgesäit, dass och de presuméierte Mobbingtäter vun der ITM ka gehéiert ginn.

Den 10. Februar 2023 hunn d'Chambre de Commerce an d'Chambre des Métiers sech an hirem Avis complémentaire och géint déi parlamentaresch Amendementer ausgeschwat an halen hir prinzipiell Ofleening vum Gesetz oprecht.

Den 23. Februar goufen d'Avis-complémentaire vum de Beruffschamberen a vum Staatsrot an der Kommissioun analyséiert. D'Kommissioun huet de Rapport den 2. Mäerz vun dësem Joer analyséiert an och guttgeheesch.

Ech wëll net schléissen, ouni ze soen, dass d'sozialistesche Fraktioun hiren Accord zu dësem Gesetzesprojet gëtt, mee sech natierlech och nach virbehält, fir am Kader vun dem parlamentareschen Dag anzegraifen, jee nodeem wéi dee verleeft.

Villmools merci.

M. Yves Cruchten (LSAP) | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools dem Här Rapporteur Dan Kersch.

Als éischte Riedner ass den honorabelen Här Marc Spautz ageschriwwen. Här Spautz, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

M. Marc Spautz (CSV) | Merci, Här President. Léif Kolleginnen a Kollegen, fir d'alleréischte e grouse Merci un de Rapporteur, dee säi Rapport elo grad virgedroen huet, an och betreffend säi schrëftleche Rapport, dee gemaach ginn ass an deen och d'Diskussiounen an der Kommissioun groussendeels zrëckspigelt, esou wéi se gelaf sinn, wou mer och gutt Diskussiounen haten, wou mer net ëmmer allegueren enger Meinung waren. Oder wou mer heiansdo souguer enger Meinung waren, mee wa mer dann driwwer ofgestëmmt hunn, wat d'Konklusioun sinn, da waren dat net ëmmer déi selwecht. Soe mer emol esou: De „Voir“ an de „Juger“ waren déi selwecht, mee beim „Agir“ hate mer heiansdo aner Vuen an deem ganzem Dossier.

Ech wëll fir d'éischt drun erënneren, an et ass hei ënnerstrach ginn, de Rapporteur huet et elo e puermol hei gesot, dass schonn 2009 hei zu Lëtzebuerg en Accord interprofessionnel gemaach ginn ass zwëschen den national representative Gewerkschaften OGB-L an LCGB an der UEL. A bei der Mobbing ASBL, zum Beispill, stoung ech nach mat enger anerer Kap deemools mat un der Wéi vun hirer Grënnung. An ech weess, dass och heibanne Leit sinn, déi haut nach aktiv an der Mobbing ASBL sinn a waren.

D'Mobbing ASBL huet an deene vergaangene Jore ganz vill Aarbecht geleescht an huet och ganz vill Initiative geholl. An ech erlabe mer, et esou ze soen: Beim fréieren Aarbechtsminister hu se och deemools eng Proposition de loi ausgeschafft gehat, en Text, dee si proposéiert hunn, dee soll kommen, wann et zu enger gesetzlecher Basis géif kommen. Well do ware mer eis allegueren deemools eens: dass et wichteg wier, e Gesetz ze hunn, wat méi wäit géif goe wéi dat am Accord interprofessionnel. An dat huet och ni een a Fro gestallt.

De Problem, deen awer entstanen ass – an do huet de Rapporteur schonn zum Deel drop higewisen, dass hei ganz vill Verbesserungen dra sinn am Verglach zu deem, wat am Accord interprofessionnel stoung –: Mee et gëtt awer dräi Punkten, wou et e bësselchen Diskussioun gëtt.

Een ass natierlech deen: Déi Definitioun, déi d'Patronat an d'Gewerkschaften zesumme fonnt hunn, wat Harcèlement moral wier a wéi déi ganz Definitioun géif lafen, ass eng aner wéi déi, déi elo zréckbehale ginn ass. De Rapporteur ass drop agaan, dass de Staatsrot do insistéiert huet, dass do déi selwecht géif geholl gi wéi an der Fonction publique an dass et net déi kéint sinn, déi d'Sozialpartner virdrun ..., net virdrun, mee säit 2009 plus ou moins, haten, dass déi net den Aval vun der héijer Kierperschaft Staatsrot kritt huet.

Eng zweet Diskussioun ass déi, wou mer och driwwer geschwat hunn ... Ech fannen dat jo ganz gutt, wa mer soen: „Mir hunn nëmmen nach ee System. Mir hunn nëmmen nach eng Definitioun.“ Ech gi jo dann dervun aus, dass dat och an deenen nächsten Avisen, déi wäerte kommen, och am Droit du travail a bei all deem ëmmer wäert heeschen, dass mer nëmmen nach ee System hei zu Lëtzebuerg hunn an dass et keen Ënnerschied méi gëtt zwëschen Secteur public a Secteur privé. Mee do loossen ech mech, wéi och déi aner Leit an eiser Kommissioun, sécherlech gären iwwerraschen, ob dat dann och do esou wäert weidergoen.

Deen anere Punkt, wou mer Problemer gesinn, dat ass och dee bei der ITM. Bei der ITM, dat hunn de Minister an och de Rapporteur eis deemools erkläert, do besteet d'Absicht, dass do Leit vun der Mobbing ASBL solle mat integréiert ginn. Mee déi Fro, déi mir eis stellen: Bis elo war dat eng ASBL, an Zukunft ass dat eng Institutioun, wou d'Leit hir Reklamatiounen eraginn; ass do d'Hemmschwell méi grouss oder ass do d'Hemmschwell méi kleng?

Dat wäerten eis déi nächst 18 oder 24 Méint weisen, wou mer da gesinn, ob d'Leit do dee selwechten, ech wëll net soe „Courage“, mee dee selwechten Asaz weisen, fir sech kënnen ze mellen. Well et ass ëmmer méi einfach bei enger ASBL unzuerufen, wéi dass de direkt bei d'ITM gees, wat eng Institutioun ass. Dat ass eng Fro, déi weeder ech nach en aneren de Moment, mengen ech, ka beäntweren, well et ass kee vun eis, deen d'Glaskugel huet, fir do kënnen ze kucken, ob dat zu enger Verbesserung féiert oder net. Mee dat ass op alle Fall eng Hemmschwell, wou mir dervun ausginn, dass vill Leit, oder net vill, mee dass en Deel vun de Leit wäerten Angscht hunn, fir sech do ze mellen, well se net wëssen, wat dat fir aner Repressioun kann hunn.

An en anere Punkt, deen och nach ass: dass méi Matsproocherecht soll komme vun der Personaldelegatioun. Ech mengen, dat ass och nach eng Kéier ënnerstrach ginn am Bericht vun der Chambre des Salariés, dass et och do wichteg wier, dass d'Salariéen, d'Delegatioun vill méi Méiglechkeete sollten hunn. Och dat ass opgrond vun de verschiddenen Avisen net zréckbehale ginn, mee wou mer awer vläicht eng Kéier d'Méiglechkeet hunn – an de Rapporteur huet et gesot, de Minister hat et och ugekönnegt –, dass een och nach ëmmer eng Kéier nobessere kéint.

Fir eis, Dir Dammen an Dir Hären, léif Frënn, ass et awer esou, dass mir der Meenung sinn: Jo, et si Verbesserungen an deem Gesetz, mee gläichzäitig feststellen, dass awer grouss Onzufriedenheet do ass, souwuel bei den ..., ech wëll net soen „Auteurs“, dat wier elo e schlecht Beispill, well den Auteur war de Ministère, mee bei deenen, déi eng Proposition de loi deemools am Ministère eraginn hunn, dat waren d'Kolleginnen an d'Kollege vun der Mobbing ASBL, wéi och an deenen zwee Avisen. Wat awer de Rapporteur ganz objektiv hei duergestallt huet: dass souwuel d'Chambre des Salariés wéi d'Chambre de Commerce an d'Chambre des Métiers Problemer hu mat deem, wat do virläit.

An et ass fir déi Kollegen aus der Kommissioun keng Iwwerraschung: Och d'CSV wäert an deem Punkt net géint d'Gesetz sinn, mee kann awer och dem Gesetz net d'Zoustëmmung ginn, well mir der Meenung sinn, dass do Onkloerheete sinn.

Wann ech elo e bëssen ... Nee, Här President, Dir hat gesot, et misst ee fei bleiwen. Soss hätt ech gesot: Virun allem d'juristisch Interpretatioun – mat deem, wat elo um Dësch läit – wäert eis déi nächst zwee Joer beschäftegen. Mee dann hu mer alt eng Aarbechtsbeschafungsmoosnam gemaach fir verschidde Leit, déi op den Droit du travail spezialiséiert sinn.

An domadder wëll ech Iech soen: D'CSV wäert dat Gesetz hei net stëmmen. Mir enthalen eis. Merci.

(Interruption)

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Spautz. Den nächsten ageschriwwene Riedner ass déi honorabel Madamm Carole Hartmann. Madamm Hartmann, Dir hutt d'Wuert.

Mme Carole Hartmann (DP) | Här President, Kolleginnen a Kollegen, virop e Merci un de Rapporteur, souwuel fir säi mëndleche wéi säi schrëftleche Rapport.

Mobbing ass ëmmer inakzeptabel, mee leider ass et keen Einzelphänomeen. Ëmmer nees gi Mënsche schikanéiert, ausgegrenzt oder gedeemütet. Den Impakt op d'Psych kann oft ganz grav sinn. De Risiko, an Depressiounen ze falen, ass och oft grouss. Op der Schaff leiden natierlech d'Wuefelfanne vun de Leit an dat ganz Aarbechtsklima ënner esou enger Situatioun. Den Employeur huet net nëmmen d'Flicht, Mobbing op der Aarbechtsplaz mat alle Mëttele ze ënnerbannen, hien huet och Interêt dorunner, fir e gudden internen Ofaf am Betrib ze garantéieren.

2009, an dat ass scho gesot ginn, hunn d'Sozialpartner zesummen en Accord interprofessionnel ausgeschafft, dee sech mam Mobbing a mat der Gewalt op der Aarbecht befaasst an iwwer e Règlement grand-ducal als allgemeng verpflichtend erkläert gouf. Dësen Accord huet bis elo ganz gutt funktionéiert.

Une voix | Och am Gesetz!

Mme Carole Hartmann (DP) | De Koalitionsaccord gesäit awer vir, dass Mobbing op der Aarbecht iwwer e Gesetz gereegelt soll ginn, soudass dann och dëse Gesetzesprojet haut gestëmmt gëtt.

Trotzdem wëll ech soen, dass een hei net hätt misse iwwer e Gesetz fueren an den Accord interprofessionnel hätt kënnen weiderlafe loossen. Dëst ass e Punkt, deen och vun de Sozialpartner ugeschwat ginn ass. Doriwwer eraus huet souwuel d'Patronat wéi d'Salariat kritiséiert, dass se net vun Ufank u bei den Aarbechten un dësem Gesetzesprojet matagebonne waren a kee Sozialdialog am Virfeld stattfonnt huet.

2017 hat nach den deemolegen Aarbechtsminister Nicolas Schmit anoncéiert, dass e Mobbinggesetz op Basis vu Consultatiounen mat de Sozialpartner ausgeschafft géif ginn. Dës Consultatiounen hunn awer net stattfonnt. Dat ass ee Grond, firwat d'Sozialpartner mat dësem Gesetzestext, wéi en elo besteet, net zefridde sinn.

Während d'UEL, d'Chambre de Commerce an d'Chambre des Métiers wëllen, dass den Text ganz zréckgezu gëtt, ass och d'Chambre des Salariés der Meenung, dass een op d'mannst weider misst dru schaffen.

Den Accord interprofessionnel gouf bis haut och net a Fro gestallt. Et gouf awer keng Analys gemaach, déi an d'Ausarbechtung vum Gesetzestext hätt kënnen mat afléissen. Dat ass schued.

Mat zwee Regimmen, een am Accord interprofessionnel an een am Gesetz, riskéiert et elo, zu juristeschen Unsécherheeten ze kommen, well verschidden Definitioune vum Harcèlement moral applikabel wäerte sinn. Meng Fraktioun hätt et virgezunn, d'Definitioun vum Accord interprofessionnel ze iwwerhuelen, déi sech um europäeschen Accord vun 2007 orientéiert an domat méi ëmfaassend applikabel wär.

Dat neit Gesetz gesäit och eng speziell Prozedur a Fall vu Mobbing op der Aarbechtsplaz vir, déi vun der ITM wäert gemaach ginn. Hei hätt een, wéi souwuel vum Salariat wéi Patronat bemängelt, och en anere Wee kënnen goen an eng Aart Ombudsman oder en extern, onofhängegt Mediationsorgan virgesinn oder och fir d'éischt emol iwwer eng intern Prozedur nodenken, éier eng ITM mat der Saach befaasst gëtt.

Béid Chamberen hunn och d'Fro opgeworf, ob d'ITM iwwerhaupt outiliéiert ass, fir engersäits innerhalb vu 45 Deeg en Harcèlement moral ze deceléieren an anersäits och adequat Mesure virzeschloen. Och dat si pertinent Remarken.

Mobbing ass nämlech net ëmmer ganz einfach festzelleen. D'Perceptioun, wat als Mobbing gëlt, ka ganz subjektiv sinn. An d'Gesetz bestëmmt net, wat mat engem Salarié geschitt, deen zwar Mobbing denoncéiert, obwuel kee Mobbing virläit. Den Text leet just fest, dass e Salarié keng Represaille fäerte muss. Also och am Fall, wou en eventuell gelunn hätt? Dat ass eng Fro, déi ech opwerfen.

Den Accord interprofessionnel gesäit am Fall vu falschen Denonciatiounen eng Action disciplinaire vir, déi bis zur Kënnegung goe kann. De Gesetzesprojet gesäit dozou näischt vir. Dat féiert zu engem Ongläichgewicht, well e Salarié, dee sech, aus wéi engem Grond och ëmmer, ongerecht behandelt fillt, dem Patron, dem Betrib an den Aarbechtskollege mat esou enger Denonciatioun schuede kann.

Aus dësem Grond ass meng Fraktioun frou doriwwer, dass op d'mannst de Renversement de la charge de la preuve net an de Gesetzestext mat opgeholl ginn ass. Well wéi soll ee wannechgelift beweisen, dass kee Mobbing virläit?

De Gesetzestext leet fest, dass e Salarié, deen Affer vu Mobbing ass, den Aarbechtskontrakt ouni Preavis wéinst Motif grave kënnen kann, mat Entschiedegungen, déi den Employeur bezuele muss. Et ass awer net definéiert, ab wéini de Salarié kënnen kann. Muss de Salarié de Rapport vun der ITM ofwaarden? Oder kann en direkt kënnen, soubal et seng Perceptioun ass, dass en Affer vu Mobbing ass?

Här President, Dir gesitt, dass dëst Gesetz nach eng ganz Rei Froen opléisst. Fir d'DP ass et dowéinst extreem wichteg, dass vun dësem Gesetz no zwee Joer eng Evaluatioun gemaach muss ginn, fir den Impakt op d'Betriben an op d'Salariéen ze analyséieren an eventuell Adaptatiounen virzehuelen – an deem Fall mat direkter Implikatioun vun de Sozialpartner.

Fir de Moment ginn ech den Accord vun der DP a soen Iech Merci fir d'Nolauschteren.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Madamm Hartmann. An den nächsten ageschriwwene Riedner ass déi honorabel Madamm Djuna Bernard.

(Interruption)

Nee, den Här Dan Kersch ass nach ageschriwwen. Dann hunn ech dat virdrun awer richteg gesi gehat.

M. Dan Kersch (LSAP) | Richteg, Här President.

M. Fernand Etgen, Président | Här Kersch, Dir hutt d'Wuert. Pardon.

M. Dan Kersch (LSAP) | Här President, ech wousst, dass Der alles am Grëff hätt.

(Interruption)

Ech wëll hei d'Diskussioun mat Sécherheet, léif Kollegeen, net verlängeren. Ech hat virdru scho gesot, wéi ech Rapporteur war, dass ech mer géif virbehalen, och am Numm vun der LSAP ze schwätzen.

Ech wéilt vläicht ganz am Ufank op dat agoen, wat den Här Spautz gesot huet. Déi Diskussioun, déi mer iwwert d'Definitioun vum Harcèlement moral haten, war net, dass mer an der ursprénglecher Fassung vum Projet eng Definitioun iwwerholl gehat hätten, déi tëschent de Sozialpartner ausgeschafft gi war, mee et war u sech praktesch textuellement d'Iwwerhuele vum enger Jurisprudenz aus engem Konflikt, deen et ëm d'Lëtzebuerger Aarbechtsrecht ginn ass an déi – an do ware mer eis, mengen ech, alleguerten eens – méi prezis gewiescht wier, wéi dat, wat mer haut an der Fonctioun publique hunn a wat mer elo an dat actuellement Gesetz ageschriwwen hunn.

Ech wëll awer virun allem och hei Positioun huele vis-à-vis vun deem, wat am Avis vun der Chambre de Commerce a Chambre des Métiers gesot ginn ass a wat leider hei och op der Tribün elo grad nach vun der Kolleegein Carole Hartmann widderholl ginn ass, obschonn dat schonn an der Kommissioun kloergestallt ginn ass.

Et ass absolut net esou, dass hei keen Dialogue social iwwert dës Fro vum Harcèlement oder vum Aschreiw vum Harcèlement moral an d'Lëtzebuerger Aarbechtsgesetzgebung stattfonnt hätt! Souwuel mäi Virgänger Nicolas Schmit wéi och ech selwer, wéi ech nach déi Fonctioun vum Aarbechtsminister hat, hu ganz wuel bilateral Gespréicher iwwert dat Theema gefouert. Et huet sech allerdéngs erausgestallt, dass et en Désaccord fundamental gëtt, souwuel tëschent de Patronen an de Gewerkschaften, an haaptsächlech ëm déi Fro vum Ëmdréine vun der Charge de la preuve.

A wéi ech nach Aarbechtsminister war, kann ech mech erënneren, dass mer an enger Chamberskommissioun iwwert dat Theema geschwat hunn an d'Kommissioun unisono der Meenung war, dass een dat an dësem Fall hei net sollt maachen, well et en allgemenge Prinzip ass vun der Lëtzebuerger Rechtssprechung, dass net deen, dee beschëllegt gëtt, muss seng Onschuld beweisen, mee dass et ëmgedréint ass: dass deen, deen uklot, muss weisen, dass een anere schëlleg ass. Do ware mer eis also eens.

Et awer kloer, dass et doriwwer keen Accord géif ginn tëschent de Sozialpartner. Déi eng wollten dat eent an déi aner wollte genau de Contraire. An dafir ass och d'Decisioun geholl ginn, fir op de Wee ze goen, dass d'Regierung dat gemaach huet, wat am Accord de coalition steet a wat och am Regierungsprogramm steet, an dass se eesäiteg dann hir Decisioun geholl huet.

Dat ass awer wichteg hei ze soen: Et war kee schlechte Wëlle vun der Regierung, fir hei net d'Sozialpartner ze froen. Mee et war kloer, dass et net géif zu engem Accord an dëser Fro kommen. An et war genausou kloer, dass et net tragbar wär, weider déi Lacune am Lëtzebuerger Aarbechtsrecht oprechtzeerhalen.

Ech wéilt awer och soen, dass ech ganz gäre mat op de Wee gi fir ze soen, dass dëst Gesetz net perfekt ass. Dofir hu mer jo och déi Motioun hei presentéiert, fir ze soen: Kommt, mir maachen no zwee Joer eng Aschätzung, wat d'Auswirkungen dovunner sinn, a gegebenefalls och nach eng Kéier nozebesseren.

Loosst mech och nach ee Wuert soen iwwert déi soisdisant problematesch Situatioun, déi mer géife kréien duerch d'Koexistenz vun engem Accord interprofessionnell vun 2009 an elo enger gesetzlecher Reegulung.

Fir d'éischt wëll ech soen, dass mer dat a ganz ville Beräicher haut schonn hunn! Mir sinn an enger Situatioun, wou mer zum Beispill – ech huelen d'Beispill: Reegulung vun den Aarbechtszäiten – e kloert Gesetz hunn, an trotzdeem ass et méiglech, iwwer interprofessionnell Accorden dat Gesetz ze ergänzen. Et gëtt allerdéngs zwou Reegelen, déi anzehale sinn. Éischens, d'Hierarchie des normes – déi dierft jo deene mannsten heibannen e Friemwuert sinn –, wou kloer ass, dass d'Gesetz iwwer allen anere Reegulunge steet, et sief, d'Constitutioun géif eppes anescht soen. Dat heescht also: Et dierft näischt ofgemaach ginn, wat géint d'Gesetz wär, well dat an deem Fall null und nichtig wär a vun de Gerichter och deementsprechend esou géif deklaréiert ginn.

Ech sinn awer bei Iech, dass ech soen, dass mat dësem Gesetz net all juristesche Froe gekläert sinn. Dat ass et iwwerengs a ganz weinege Beräicher vum Aarbechtsrecht an et sinn ëmmer erëm Gerichter, déi mussen tranchéieren. An ech widderhuelen dafir nach eng Kéier dat, wat ech virdru hei gesot hunn: Déi Definitioun, déi mer ursprénglech geholl hunn, war jo opgrond vun enger Decisioun vun engem Aarbechtsgericht, déi ganz kloer definéiert huet, wat hirer Meenung no misst an engem Gesetz stoen.

Ech bedauern nach eng Kéier, dass mer dat net konnten esou tel quel iwwerhuelen. Mee et bleift natierlech, dass eng Rei vu Froen opbleiwen, wou dann Diskussionsbedarf besteet a wou dann natierlech ëmmer erëm d'Gerichter do sinn, fir dat ze klären. D'Aufgab vum Legislatuer ass et, fir dat esou kleng wéi méiglech ze halen. Dat geléngt eis meeschtens, awer net ëmmer.

Summa summarum bleift, dass d'Regierung an de Legislatuer mat dësem Projet eng grouss Lacune am Lëtzebuerger Aarbechtsrecht zoumaachen. A mir als LSAP sinn och net onhoufreg driwwer, dass mir un der Initiativ vun dëser Saach stinn.

Ech wëll awer net schléissen, ouni e grouse Merci – an den Här Spautz hat et virdru scho gesot – un alleguerten déi Leit, déi an deem Beräich vun der Bekämpfung vum Harcèlement moral op der Aarbechtsplaz grouss Déngschter geleescht hunn. An d'Mobbing ASBL, wat jo eng gewerkschaftlech Initiativ war, huet dorunner e groussen Undeel. Dofir e grouse Merci u si.

Merci villmools.

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Kersch. An da steet d'Madamm Djuna Bernard prett. Madamm Bernard, Dir hutt d'Wuert.

Mme Djuna Bernard (déi gréng) | Merci, Här President. Ech fänke mat engem Merci un de President-Rapporteur Dan Kersch u fir säi Rapport a wéi awer och direkt hannendrun och menge Virriedner Merci soen, déi scho ganz vill wichteg Consideratiounen ronderëm d'Gesetz ervirgehewen hunn.

Dass dëst Gesetz do ass an hoffentlech haut gestëmmt gëtt, ass fir d'alleréischte eng gutt Saach an d'Ëmsetzung vum Koalitionsaccord. Mir schléissen heimat eng Lück vun enger Realitéit, déi leider op der Aarbecht present ass a wou trotz dem bestehenden Accord interprofessionnell eiser Meenung no e Besoin war, fir e legislative Kader en place ze setzen.

Mobbing am Aarbechtskontext: eng Realitéit, déi den Alldag zur Häll ka maachen an en immensen Impakt iwwert d'Aarbechtsqualitéit an d'Aarbechtszäit eraus kann hunn. Dëst si Situatiounen, déi kënnen

an engem hierarchesche Lien entstoen oder ënner Kolleegeen an engem Service. Och duerch Clienten a Fournisseure kann et zu Harcèlementsfall kommen, mol méi ëffentlech, mol méi verstoppt, mee a sämtleche Fall geet et hei ëm eng absolutt ondrobar Situatioun fir déi betraffe Persounen.

D'Gesetz, dat mer haut hei diskutéieren, gëtt also den Handlungskader vir, en Handlungskader, fir deen de Patron responsabel ass an deen op kee Fall dierf zum Detriment vum Harcèlementsopfer sinn. En Handlungskader, deen natierlech muss fir d'alleréischte preventiver Natur sinn, also e Kader bidden, deen en Harcèlement strukturell verhënnert. Dofir si Sensibiliséierungsarbecht, Formatioun an Opklärung néideg.

Wann et dann trotzdeem geschitt, ass den Employeur verpflichtet, an aller Impartialitéit d'Faite schnell opzeklären an natierlech direkt dem Opfer déi néideg Hëllefstellungen zoukommen ze loosse, déi d'Persoun benéidegt. Unhand vun der Enquête vun de Faite ass de Patron dann natierlech saiséiert, fir seng intern Prozeduren a strukturell Ofleef esou unzupassen, dass dëst net méi geschéie soll an dierf. Och weider Reevaluatiounen sinn an dësem Gesetz virgesinn a sollen zesumme mat der Personaldelegatioun duerchgefouert ginn.

E weidere wichtegen Acteur, dee mat dësem Gesetz eng wichteg Missioun kritt, ass d'ITM. Si spréngt an, wann den Employeur keng strukturell Ännerungen virhëlt oder den Harcèlement sech widderhëlt. D'Personaldelegatioun kann och d'ITM saiséieren. Si héiert souwuel d'Victime wéi de presuméierten Auteur a stellt dann innerhalb vu 45 Deeg en Dossier mat Rapport op, deem senge Konkusiounen de Patron sous peine d'amende muss Rechnung droen. Och hir kënn d'wichtig Missioun vun der Preventioun zou. Mir begrëssen och hei, esou wéi vu verschiddene Virriedner gesot, d'Kooperatioun mat der Mobbing ASBL.

Nieft der Verantwortung a Missioun vum Patronat an der ITM kënn de Personaldelegatioun mat dësem Gesetz och daitlech d'Aufgab zou, d'Salariéé viru méiglechen Harcèlements ze schützen an dem Patron eventuell Preventiounsmesuren ze proposéieren. Des Weideren hëlt d'Personaldelegatioun eng wichteg Roll bei der Begleedung vum Affair an a kann och bei Gespréicher mam Employeur begleeden.

Léif Kolleegeinnen a Kolleegeen, während den intensive Gespréicher an Diskussiounen an der Kommissioun hu mer eis et alleguerten net licht gemaach an hu vill am Interêt vun der Saach diskutéiert. Notamment d'Definitioun gouf hannerfrot, wéi de Staatsrot et och ugereegt huet. Och d'Avise vun de Beruffskummere goufe laang a breet diskutéiert, deelweis kontrovers, par rapport zum Fong, mee och zu der Entsteung an der Abannung am Virfeld vun dësem Gesetz.

Haut stëmme mer d'HarcèlementsGesetz, léif Kolleegeinnen a Kolleegeen, a mir als gréng Fraktioun considéieren dëst als e wichtige Meilesteen am Lëtzebuerger Aarbechtsrecht, e Meilesteen, deen den Ufank mécht a wuel an de kommende Joren nach weider modifizéiert wäert musse ginn. Et ass e Work in Progress, an net där mannster een.

Ech ginn domadder den Accord vun der grénger Fraktioun a begrëssen awer och ausdrécklech d'Motioun ronderëm d'Evaluatioun vun dësem Gesetz, déi vum Här Rapporteur deposéiert a vun eis matënnerschriwwen gouf.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Madamm Bernard. An da wier et um honorabelen Här Jeff Engelen. Här Engelen, Dir hutt d'Wuert.

M. Jeff Engelen (ADR) | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, generell ass ze soen: Wat de Mobbingtaux ubelaangt, läit Lëtzebuerg op der zweeter Plaz am Ranking vun der EU. Ech mengen, dat beweist schonns, wéi wichteg esou e Gesetz, wat mer haut hei virleien hunn, an deem Beräich ass, an datt mer dat och op de Wee ginn.

Et sinn allerdéngs e puer juristesche Onkloerheeten dran. Ech mengen, meng Virriedner hunn et bal alle véier gesot, duerfir wëll ech mech do net drop beschränken. Ech wëll och nach drop hiweisen, datt och, wa mer dat do elo verbesseren an zwee oder dräi Joer, datt dann nach sollten d'Personaldelegatiounen oder och d'Gewerkschaften an och anerer matagebonne ginn an der Bewäertung vun dësem Gesetz. Ech mengen, dat wär wichteg.

Wourop ech awer nach wëll hiweisen: Mir schwätzen ëmmer vu Personaldelegatioun an de Betriber. Mee ech wëll och drop hiweisen, datt eng ganz Rëtsch Betriber keng Personaldelegatioun hunn, well se einfach de Quorum vu 15 Persounen net erfëllen.

Ech mengen, dat gesot, wëll ech da soen, datt mir eis bei dësem Gesetz wäerten enthalen, awer bei der Motioun wäerte mer derfir stëmmen, well et mir immens wichteg ass, datt mer an deem Beräich aktiv ginn. An no zwee, dräi Joer wëlle mer dann eng Bewäertung maachen an da kucke mer, wat d'Gesetz bruecht huet oder net.

Ech soen Iech Merci fir Är Opmierksamkeet.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Engelen. An den nächsten ageschriwwene Riedner ass déi honorabel Madamm Myriam Cecchetti. Madamm Cecchetti, Dir hutt d'Wuert.

Mme Myriam Cecchetti (déi Lénk) | Merci, Här President. Här President, als Alleréisch emol dem Rapporteur e grouse Merci fir säi mëndlechen a säi geschriwwene Rapport.

Fir déi betrafte Leit, déi op hirer Schaff ënner Mobbing leiden, féiert dat zu perséinlechen, gesondheetlechen an deemno wéi och zu existenzielle Problemer, well déi hir Aarbecht doduerjer ganz oft mussen opginn, well e weidert Schaffen an deene jeeweilegen Entrepris gëtt ganz, ganz schwéier ass, nodeems een eng Mobbingaffär um Hals hat, voire oft iwwerhaupt net méi méiglech ass.

Déi wuessend Rivalitéit a Konkurrenz an der Wirtschaft, den Drock an de Stress op der Aarbecht droe sécher net derzou bäi, datt dës Problem verschwënnt. Au contraire, e gëtt méi grouss. An ech mengen, mir hunn héieren, a wéi engem Ranking mir sinn. Ech mengen, mir sinn net stolz dorobber.

A well et sech hei wierklech ëm e gesamtgesellschaftleche Problem handelt, si mir wierklech der Meinung, datt d'Chamber legiferéiere muss. Och wann dat Gesetz elo net perfekt ass, mee et ass e gudden Ufank. An ech mengen, et soll een dorunner weider schaffen am Laf vun der Zäit. An dofir: Mir stëmmen et op alle Fall emol mat.

Mir gesinn, wéi gesot – dat betrëfft zum Beispill och d'Fro, wat elo ee Problem ass, wou ee muss dru schaffen –, och d'Fro vum Renversement de la charge de la preuve, an dësem Fall, dass net d'Affer muss beleeden, dass et zu Mobbing koom, mee dass et den Täter oder d'Täterin misst sinn, déi beleed muss, dass et net zu Mobbing koom; och wann ee sech do an der Kommissioun jo bal eens war. Well eigentlech ass et op enger Aarbechtsplaz, wou d'Hierarchien an d'Subordinatioun eng immens grouss Roll spillen oder eng zentral Fro sinn, awer trotzdem dann net esou einfach, als Affer dat kënnen ze bewiesen.

Mee och d'Aufgabe vun der ITM, dat hate mir och an der Kommissioun gesot, werfe weider Froen op. Ass d'ITM opgestallt, fir bei Mobbingfäll ze intervenéieren? Och wann d'Leit vun der Mobbing ASBL iwwerholl ginn, wat eng gutt Saach ass, well déi wierklech scho jorelaang Erfahrung an deem dote Beräich hunn – ech mengen, dat ass ganz, ganz wichteg! –, mee et ass eben déi Fro vun der Capacitéit vun der ITM. Mee dat betrëfft, mengen ech, net nëmmen dat heite Gesetz, dat betrëfft am grouse Ganzen, wéi si iwwerhaupt grosso modo opgestallt sinn.

D'Roll vun der Aarbechtsmedezinn, wéi se d'CSL zu Recht opgeworf huet, wat d'Preventioun an de Suivi vu Mobbing a Mobbingaffer ugeet, ass och ganz, ganz pertinent.

Mir wäeren och, genee wéi de Rapporteur et scho gesot huet, méi frou gewiescht mat der ursprüngelecher Definitioun. Mee bon, mir konnte se net bäibehalen, mir hu se missen ëmänneren. Dann ass dat elo eben esou.

Et bleiwen also, Dir hutt et héieren, vill Chantieren. Mee wéi gesot, mir gesinn dat hei wierklech als éischen, ganz, ganz wichteg Schrëtt. D'Madamm Bernard hat gesot, ... „E Meilenstein“, war virdru vun enger vu menge Virriednerin gesot ginn. An dat gesi mir och esou. Mir sinn och ganz frou, datt déi virgeluechte Motioun hei elo koom, an dat ass ganz wichteg, datt no zwee Joer eng Evaluatioun do proposéiert gëtt. Déi wäerte mir dann och matstëmmen a matdroen.

Merci fir d'Nolauschteren.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Madamm Cecchetti. An de leschten ageschriwwene Riedner ass den honorablen Här Sven Clement. Här Clement, Dir hutt d'Wuert.

M. Sven Clement (Piraten) | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, eis Zuelen, wat d'mental Gesondheet ugeet, si generell net erfreetlech a missten eis alleguerten zur Aktioun opruffen. No der Covidpandemie hu 37 % vun den Erwuessene bis 44 Joer ugin, datt hir mental Gesondheet während dëser Zäit gelidden hätt. En Aspekt vun der mentaler Gesondheet ass ganz kloer d'Aarbechtsëmfeld. Hei spillt de Mobbing ënner Aarbechtskolleeg/innen, mee och tëscht dem Chef oder der Cheffin an den Aarbechter/innen eng grouss Roll.

Mobbing ass och hei am Land e Problem. Eleng bei der Mobbing ASBL hu sech d'lescht Joer 657 Leit gemellt, fir Hëllef ze kréien. An dat sinn déi, déi sech getraut hunn, sech ze mellen, déi d'Reserven haten, déi d'Energie haten, sech ze mellen.

Mobbing presentéiert sech a ganz villen, jo, diverse Formen. Et kënnen direkt Ugrëff sinn, wou een an d'Gesicht gesot kritt, datt een net erwünscht ass. Et kënnen och indirekt Ugrëff sinn, an deem Sënn, datt een isoléiert gëtt, all seng Tächen ofgeholl kritt. Och dat ass Mobbing, wann een einfach wéi Loft behandelt gëtt.

A Mobbing ass och keng Privataffär, déi eis als Politik oder als Staat näischt ugeet. Well dee Moment, wou een Affer vu Mobbing ass, gëtt ee krank. Et gëtt ee krank gemaach. An déi Krankheet, déi kascht eis Ekonomie an déi kascht eis als Allgemengheet, einfach nëmmen, well een op der Aarbecht mengt, et misst ee säi Géintwuer fäerdigmaachen. Dofir geet et eis alleguerten eppes un an dofir ass dat Gesetz u sech och wichteg: net well et um Terrain elo wäert d'Revolutioun bréngen, mee well mer heimat als Legislatuer e kloer Message schécken, e kloer Message géint Mobbing!

Mir Piraten begrëssen dofir, datt e Kader ausgeschafft ginn ass. D'Tatsaach, datt hei kee vun de

Sozialpartner involvéiert war an d'Chambre des Salariés wéi d'Chambres de Commerce an des Métiers dësse Projet ofleenen, weist awer, datt hei u sech komplett laanscht den Terrain geschaff gouf, wat natierlech net ze akzeptéieren ass. Ëmmerhi sinn d'Patronat an d'Personalvertrieder déi, déi mam Phänomeen um Terrain ze kämpfen hunn. Dofir muss se méi agebonne ginn!

Dofir begrësse mer d'Iddi vun der Salariatskummer, datt Experte géifen engagéiert ginn, wann de Patron domat d'accord wier, fir dem Mobbing op der Aarbechtsplaz méi gezielt a virun allem neutral ze begéien. Mir wieren och der Meinung, datt Vertrieder vun der Gewerkschaft bei de Gespréicher mat der betraffener Persoun dobäi sollte sinn, wann dat gewünscht ass. Mir denken, datt dat allemol besser ass, wéi wann d'Leit géifen direkt Affekote matbréngen, well soss hu mer nëmmen eppes mat deem Gesetz gemaach, eng Profession libérale gestäipt an net d'Leit, déi vum Mobbing betraff sinn.

Dofir géife mer eis wënschen, datt déi nächst Regierung sech hei mat de Leit vum Terrain nach eng Kéier un en Dësch géif setzen an dat Gesetz hei nach eng Kéier géif iwwerschaafen.

Här President, Léif Kolleeginnen a Kolleegen, dat heiten ass fir eis Piraten virun allem en IntentiounsGesetz, dat mer trotz eiser Kritik vun der Netabannung vun de Gewerkschaften an dem Patronat matstëmmen, net well mer iwwerzeegt sinn, datt dat heiten e brillant Gesetz ass, mee well de Message dohannert esou wichteg ass: Mobbing ass illegal. Mobbing ass ni ze akzeptéieren oder och ze justifiéieren!

Ech soen Iech Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Clement.

D'Regierung huet d'Wuert, den Här Aarbechtsminister Georges Engel. Här Engel, Dir hutt d'Wuert.

Prise de position du Gouvernement

M. Georges Engel, Ministre du Travail, de l'Emploi et de l'Économie sociale et solidaire | Merci, Här President. Léif Deputéiert, de Rapporteur ass schonn op den Inhalt vum Gesetz hei in extenso agaangen. A well en a senger fréierer Missioun als Minister d'Gesetz och selwer deposéiert huet, ass dës Rapport natierlech dann och méi wéi komplett an ech wäert duerfir elo net nach eng Kéier op all Detail hei agoen.

Fir mech ass et awer wichteg, eng Kéier den Enjeu vun dësem Gesetz hei ze kadréieren. An ech wëlt dofir och direkt Merci soe fir déi gutt Diskussiounen, déi mer an der Chamberskommissioun haten. Déi ware ganz éierlech. Déi waren net poleemesch. Déi ware ganz konstruktiv an engem gudden Sënn, esou wéi dat u sech soll an esou Kommissiounen och sinn.

Den Harcèlement, och nach Mobbing genannt, zitt sech duerch eis ganz Gesellschaft. Schon ab dem jéngsten Alter si Kanner dem sougenannte Mobbing ausgesetzt an d'Anonymitéit vum Internet, déi huet dem Mobbing och nach Héichkonjunktur bruecht. Leider mécht eis Aarbechtswelt do keng Ausnam.

Allerdéngs – an et ass e puermol hei gesot ginn an ech sinn och frou, dass mer do alleguerten dee selwechte Constat hunn – ass de Mobbing ganz einfach net akzeptabel. An dohier ass et och gutt, dass mer hei e Gesetz op den Instanzeweie bruecht hunn. Mobbing mécht d'Leit krank. Mobbing ass fir vill psychesch a moralesch Leed verantwortlech. Mobbing zitt vill Familljen an e groust, an e ganz groust Leed. A jo, Mobbing kann esou wäit goen, datt Opfer hirem Liewen en Enn bereeden. Et muss ee sech dat emol virstellen!

Mobbing ass also absolutt keng Bagatell an et ass einfach net akzeptabel. Mir müssen alles maachen, fir de Mobbing ze stoppen. An Dir gesitt domadder och d'Wichtigkeet vun dësem Gesetz an och d'Wichtigkeet, dass mer ëffentlech doriwwer schwätzen an ëffentlech hei och an der Chamber doriwwer schwätzen.

D'OIT deelt dës Meenung, esou steet et am Preambule vun der Konventioun 190: „la violence et le harcèlement dans le monde du travail peuvent constituer une violation des droits humains ou une atteinte à ces droits, et que la violence et le harcèlement mettent en péril l'égalité des chances et sont inacceptables et incompatibles avec le travail décent“.

Lëtzebuerg ass och eent vun den eenzege Länner an Europa, dat nach kee Gesetz, dat de Mobbing reegelt, huet. An och eis dräi Nopeschlänner, déi hunn esou e Gesetz. Et ass dann och kloer, wisou datt de Koalitiounsaccord virgesäit: „Un projet de loi sur la prévention du harcèlement moral sera déposé dans les meilleurs délais.“ An dat ass dann och mat dësem Gesetzesprojet hei geschitt.

D'Regierung gëtt dann dacks kritiséiert, an dat ass och e puermol hei scho gesot ginn, datt dat Gesetz net am Dialogue social am CPTÉ (ndlr: Comité permanent du travail et de l'emploi) diskutéiert gouf. Et ass elo schonn e puermol drop reagéiert ginn, ech wëll awer och drop reagéieren.

Éischtens gesäit de Koalitiounsaccord vir, dass mer e Gesetz deposéieren. Dat hu mer gemaach. Zweetens fënnt de Sozialdialog och net nëmmen am CPTÉ statt. An en huet jo och hei stattfonnt. Och bilateral Diskussioun mat den eenzele Sozialpartner sinn e Sozialdialog. A Sozialdialog heescht jo net onbedéngt, dass de muss en Accord fannen. E Sozialdialog heescht, dass de diskutéiert. Mee duerno muss d'Regierung natierlech hir Verantwortung huelen. An dat huet se hei och gemaach.

An effektiv gëtt et am Moment schonn en Accord interprofessionnel, dat ass och hei schonn e puermol gesot ginn, mee dëst Gesetz geet sécherlech méi wäit a gëtt och méi Präzisiounen. An aleng dat, dass et méi wäit geet an och méi Präzisiounen gëtt, ass derwäert, dass mer haut hei e Gesetz stëmmen.

Den Accord interprofessionnel, dee seet ënner anere: „Les parties signataires s'engagent à prévenir ces comportements au travail dans toutes leurs formes.“ An dësen Text, dee geet méi wäit. Nief der Preventioun ginn de Patron, de Salarié an awer och de Fournisseur an och de Client obligéiert, de Mobbing ze ënnerloossen. An den Text, dee schléit siwe Mesüre vir, déi muss geholl ginn am Fall vu Mobbing. An natierlech kann all Patron do och méi wäit goen.

Éischtens, „la définition des moyens mis à la disposition des victimes“ vun engem Harcèlement „pour obtenir de l'aide et la manière de s'adresser à la délégation du personnel qui est compétente en matière de prévention“, éischtens gëtt dat kadréiert.

Zweetens muss eng séier Investigatioun gemaach ginn „en toute impartialité“ vun eeben de Faite vum Harcèlement.

Drëttens, den Accueil, d'Hëllef an och den Appui vis-à-vis vun de Victime vum Harcèlement muss gemaach ginn.

Véiertens muss awer och eng Sensibilisatioun gemaach gi vun de Salariéen a vun den Dirigeanté fir ze erklären, wat dann och Harcèlement moral ass an och wéi een domadder soll ëmgoen.

Fënneftens: dass déi Mesüeren, déi Prise en charge an och d'Remise au travail vun engem Opfer vum Harcèlement moral, muss gereegelt ginn.

Déi sechst ass, dass d'Obligatioun vum Patron an der Preventioun muss festgehalen ginn, an déi siwent, dass eng Informatioun an och eng Formatioun vun de Salarié geschitt.

Aleng dat doten, dass dat kloer hei definéiert ass, ass derwäert, dass mer e Gesetz haut hei stëmmen.

An ausserdem ginn de Patron an d'Personal och net aleng gelooss. D'ITM kritt eng kloer Roll an dëser Prozedur an dobäi wëll ech bemerken, datt d'ITM nach ëmmer de sougenannte Rout-Luuchte-Prinzip huet. D'ITM ass e Partner hei fir d'Betriber, éischtens huet se de Rout-Luuchte-Prinzip mat gréng: informéieren an hëllefen, orange: verwarnen, a rout: sanktionéieren. A mir wäerten d'ITM esou opstellen, datt se och dat dote kann am Kader vun dësem Mobbinggesetz uerdentlech maachen. Well souguer haut scho ka fir d'Santé an d'Sécurité au travail – an dat hei kann een och als Santé a Sécurité au travail considéieren –, haut scho kann d'ITM befaasst gi mat dëse Problemer.

An et ass virdrun och gesot ginn: Mir sinn do an Diskussiounen fir ze kucken, datt d'Mobbing ASBL, datt déi Leit do kënnen bei der ITM integréiert ginn, fir dann och do hir Aarbecht, déi se bis elo ganz gutt gemaach hunn, kënnen weiderzeféieren.

Une voix | Très bien!

M. Georges Engel, Ministre du Travail, de l'Emploi et de l'Économie sociale et solidaire | An natierlech kann d'ITM och consultéiert gi betreffend d'Mise en place vu Mesüeren, déi de Schutz géint de Mobbing solle garantéieren. D'ITM kann a soll iwwereng och consultéiert gi vun de Betriber, wa se Froe betreffend d'Santé an d'Sécurité hunn.

An den Dan Kersch huet et gesot: Et gëtt eng ganz Rei vu Verbesserungen an dësem Gesetz par rapport zum Accord interprofessionnel. An och wann d'Meenungen ausereeginn, jo, muss een awer och da seng Responsabilitéit als Regierung huelen, fir dann e Gesetz hei ze maachen.

Loosst mech och kuerz op de Reproche vun der Insécurité juridique hei agoen, well elo e Gesetz an en Accord interprofessionnel hei parallel existéieren.

De sougenannten ..., bon, et gëtt d'Hiérarchie des normes, et gëtt awer och de sougenannte Principe de faveur, deen et erlaabt, ze derogéieren par rapport zu enger Dispositioun vum Code du travail, an dëst en faveur vum Salarié. Zum Beispill ass dat jo och de Fall bei Contrat-individuel oder Contrat-collectif. An och haut derogéieren eng ganz Rei vu Convention-collectiven zum Code du travail. Dat selwecht kann natierlech och den Accord interprofessionnel maachen. Hei sinn u sech déi Konventiounen Complémenten, an duerfir ass et och wichteg, dass mer hei mat deem Gesetz vill méi wäit ginn, fir dass mer och e bessere Kader hunn.

Wat elo d'Definitioun vu Mobbing ugeet: Jo, et muss ee wëssen, deen Text, deen deposéiert ginn ass, deen hat eng aner Definitioun. Also war et och vum Legislateur gewollt, dass déi esou sollt sinn. Dir wësst awer och, dass mer hei dem Staatsrot nokomm sinn an deem seng Propositioun ugeholl hunn, fir dass mer keng Insécurité juridique hunn.

An ech fannen et och gutt, dass hei eng Motioun deposéiert gouf, fir dass mer an zwee Joer eng Evaluatioun maache solle vun dësem Gesetz.

Jo, dat Gesetz hei ass sécherlech net perfekt. Do ginn ech deenen alleguerte Recht, déi dat gesot hunn. Mee de gréisste Feind vum „Gutt“, dat ass de „Besser“. Dofir kommt, mir maachen hei emol eppes Gude an dann duerno kucke mer!

Merci.

Une voix | Voilà!

(Brouhaha)

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools dem Här Aarbechtsminister Georges Engel. D'Diskussioun ass ofgeschloss.

Mir kommen elo zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 7864. Den Text steet am Document parlementaire 7864¹⁰.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 7864 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmen fänkt un. Da maache mer elo de Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

De Projet de loi 7864 ass mat 33 Jo-Stëmmen a 25 Abstentionen ugeholl.

Résultat définitif après redressement : le projet de loi 7864 est adopté par 34 voix pour et 25 abstentions.

Ont voté oui : MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff (par M. Gusty Graas), Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener, MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Mme Cécile Hemmen, M. Dan Kersch, Mme Lydia Mutsch et M. Carlo Weber ;

M. François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary, M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché, M. Charles Margue et Mme Jessie Thill ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

Mmes Myriam Cecchetti et Nathalie Oberweis.

Se sont abstenus : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mme Martine Hansen, MM. Max Hengel, Aly Kaes, Marc Lies, Mme Elisabeth Margue, M. Georges Mischo, Mme Octavie Modert, MM. Laurent Mosar, Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Serge Wilmes, Claude Wiseler et Michel Wolter ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup et Roy Reding (par M. Fernand Kartheiser).

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Et ass also esou decidéiert.

Motion 1

Da komme mer nach zur Motioun, déi bei dësem Projet de loi deponéiert ginn ass. Wëllt nach een d'Wuert zu dëser Motioun ergräifen? Kënnen mer iwwert dës Motioun par main levée ofstëmmen?

(Assentiment)

Vote sur la motion 1

Wien ass d'accord mat dëser Motioun?

Wien ass dergéint?

Wien enthält sech?

Domadder ass dës Motioun eestëmmeg ugeholl.

3. Question élargie n° 182 de M. Jeff Engelen au sujet de l'avenir des bureaux de la SNCA à Marnach

Mir kommen elo zur erweiderter Fro Nummer 182 vum Här Jeff Engelen iwwert d'Zukunftsperspektiv vum SNCA-Büro zu Maarnech. Den Auteur huet fënn Minutten Zäit, fir seng Fro ze stellen an no der Äntwert vum Minister eventuell eng Zousatzfro ze